

**PRAVILA STUDIRANJA NA PRVOM CIKLUSU
STUDIJA/DODIPLOMSKOM STUDIJU NA
UNIVERZITETU "DŽEMAL BIJEDIĆ" U MOSTARU**

Mostar, oktobar 2015. godine

Na osnovu člana 72. stava 1. tačke a) i člana 145. Statuta Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru, a u skladu sa odredbama Zakona o visokom obrazovanju u Hercegovačko-neretvanskom kantonu ("Službene novine HNK", broj: 4/12) i odredbama Statuta Univerziteta, Senat Univerziteta na sjednici održanoj 1.10.2015. godine, usvojio je

PRAVILA STUDIRANJA NA PRVOM CIKLUSU STUDIJA/DODIPLOMSKOM STUDIJU NA UNIVERZITETU "DŽEMAL BIJEDIĆ" U MOSTARU

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim Pravilima bliže se uređuju organizacija i izvođenje prvog ciklusa studija koji vodi do zvanja završenog dodiplomskog studija (the degree of Bachelor) ili ekvivalenta (u daljem tekstu: dodiplomski studij) kao i druga pitanja koja se odnose na organizaciju studija, trajanje studija, upis studija, postupak ispitivanja i ocjenjivanja, postupak izrade i odbrane završnog rada, isprave o studijima i druga relevantna pitanja od značaja za dodiplomski studij na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru (u daljem tekstu: Univerzitet).

Član 2.

Dodiplomski studij organizuje se i izvodi u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju u Hercegovačko-neretvanskom kantonu (u daljem tekstu: Zakon) i Pravilima studiranja zasnovanim na Evropskom sistemu prijenosa kredita (ECTS).

II ORGANIZACIJA STUDIJA

Član 3.

- (1) Univerzitet odnosno organizacione jedinice organiziraju i izvode dodiplomski studij iz naučnih, umjetničkih i stručnih oblasti za koje su matični.
- (2) Dodiplomski studij se organizuje i izvodi za redovne studente, vanredne studente i studente učenjem na daljinu (distance learning) ili kombiniranjem ovih načina studiranja.
- (3) Dodiplomski studij organizira se i izvodi u skladu sa studijskim programima.
- (4) U skladu sa ECTS-om, obim studijskog programa iznosi 60 ECTS studijskih bodova u jednoj studijskoj godini, odnosno 30 ECTS studijskih bodova u jednom semestru.
- (5) Broj studijskih bodova za pojedini predmet određuje se prema udjelu predmeta u stjecanju kompetencija predviđenih nastavnim planom i programom, ukupnom opterećenju studenta (teorijska i/ili praktična nastava, vježbe, seminari i sl.), vremenu rada studenta na samostalnim zadacima (domaći zadaci, projekti, seminarski radovi i sl.) i vremenu za učenje prilikom pripreme za provjeru znanja (testovi, završni ispiti i sl.)
- (6) Jedan ECTS studijski bod predstavlja od 25 do 30 sati ukupnog opterećenja studenta kroz sve oblike njegovog rada na određenom predmetu.

Trajanje studija

Član 4.

Dodiplomski studij traje tri odnosno četiri godine, a vrednuje se sa 180 ECTS odnosno 240 ECTS studijskih bodova.

ECTS studijski bodovi odgovaraju kriterijima Evropskog sistema prijenosa kredita – European Credit Transfer System (ECTS).

Upis na dodiplomski studij

Član 5.

Pravo upisa na dodiplomski studij imaju sva lica koja su završila četverogodišnju srednju školu u Bosni i Hercegovini, kao i lica koja su završila četverogodišnju srednju školu u inostranstvu, a dalji postupak provodi se po procedurama koje, u skladu sa Zakonom i Statutom, utvrđuje Senat, prije raspisivanja konkursa za upis studenata.

Struktura studijskog programa

Član 6.

- (1) Studijski program je skup obaveznih i izbornih studijskih predmeta, sa sadržajem definisanim Modelom kvalifikacije i silabusima predmeta, čijim se savladavanjem osiguravaju neophodna znanja i vještine za stjecanje diplome dodiplomskog studija.
- (2) Studijski program sadrži:
  - a) naziv i ciljeve studijskog programa;
  - b) stručni i akademski naziv i stepen koji se stječe završetkom studija;
  - c) uslove za upis na studijski program;
  - d) listu obaveznih i izbornih predmeta po studijskim godinama i semestrima,
  - e) broj ECTS studijskih bodova za svaki predmet;
  - f) broj sati individualnog opterećenja studenta po predmetu;
  - g) druge oblike nastave za sticanje i usavršavanje profesionalnih znanja i vještina (seminari, projekti, praktični rad, tematske klinike i dr.);
  - h) prikaz obaveznih uslova za pohađanje nastave i polaganje predmeta;
  - i) prikaz modula i blokova, ukoliko je nastava organizirana na takav način;
  - j) završni rad, ukoliko je predviđen.
- (3) Podaci o predmetu sadrže:
  - a) naziv predmeta i odgovarajuću šifru za lakšu identifikaciju predmeta;
  - b) kratak opis programa predmeta koji omogućava razumijevanje njegovog sadržaja od strane studenata;
  - c) procjenu nivoa predmeta, što podrazumijeva jasnu naznaku potrebnih prethodnih znanja (uz navođenje predmeta koje eventualno treba prethodno položiti), uz preporuku literature koju treba koristiti za pripremu;
  - d) naznaku da li se radi o obaveznom ili izbornom predmetu;
  - e) ime (na) nastavnika i saradnika;
  - f) dužinu trajanja nastave-godinu studija, semestar, broj sati sedmično, mjesto predmeta u ukupnom pregledu strukture studija;
  - g) metod nastave i savlađivanja gradiva-predavanja, konsultacije, vježbe, laboratorijske vježbe, seminari, terenski rad i sl. sa brojem sedmičnih sati i ukupnog broja sedmica određene aktivnosti;

- h) način polaganja i trajanja ispita-oblici provjere znanja tokom nastave, njihova učestalosti vrednovanje praktičnog rada i drugih oblika individualnog rada (seminarski radovi, projekti i dr.), način i termini polaganja ispita;
- i) posebnu naznaku predmeta na kojima se nastava izvodi na nekom od stranih jezika;
- j) ECTS studijske bodove predviđene za određeni predmet u skladu sa općim postavkama ECTS-a, uz naznaku broja studijskih bodova za bitne aktivnosti predviđene programom predmeta.

Organizacija nastave

Član 7.

- (1) Nastava i ispiti se obavljaju tokom akademske godine koja se organizuje u dva semestra: zimski i ljetni.
- (2) Akademska godina na Univerzitetu počinje 1. (prvog) oktobra, a završava 30. (tridesetog) septembra naredne godine.
- (3) Tačan kalendar organizacije i realizacije studijskih programa za akademsku godinu utvrđuje i objavljuje Senat Univerziteta najkasnije 30 dana prije početka akademske godine.

Član 8.

- (1) Nastava u oba semestra organizuje se i izvodi prema utvrđenom rasporedu nastave, koji su Univerzitet odnosno fakulteti dužni objaviti najkasnije 7 (sedam) dana prije početka nastave na svojim oglasnim pločama i web-stranicama.
- (2) Raspored nastave obavezno sadrži:
  - a) naziv studijskog programa;
  - b) studijsku godinu;
  - c) nazive predmeta;
  - d) vrijeme (dan i sat) održavanja nastave;
  - e) mjesto održavanja nastave (prostorija, amfiteatar, sala, učionica, laboratorij, URL za online nastavu);
  - f) ime/na nastavnika i saradnika, te druge informacije i uputstva o nastavi.
- (3) Predmetni nastavnik obavezan je da u prvoj sedmici nastave upozna studente s planom rada na predmetu i dostavi ga studentima u pisanoj formi.

Član 9.

- (1) Nastava za redovne studente izvodi se, u pravilu, radnim danima, s mogućnošću da se organizuje i u dane vikenda.
- (2) Prisustvo svim vidovima nastave je obavezno za redovne studente, o čemu se vodi evidencija na osnovu koje student, po odslušanom semestru, dobija potpis od predmetnog nastavnika.
- (3) Fakulteti su dužni posebno organizovati dio nastave za vanredne studente i studente koji studiraju učenjem na daljinu radnim danima, u terminima prilagođenim takvim studentima, s mogućnošću da se organizuje i u dane vikenda.
- (4) Vanredni studenti nisu obavezni pohađati redovnu nastavu, ali moraju izvršavati sve ostale obaveze predviđene nastavnim programima.

- (5) Na studijskim programima učenja na daljinu nastava se održava pomoću savremenih sredstava učenja na daljinu, a studenti moraju izvršavati sve druge obaveze predviđene nastavnim programima.

Član 10.

- (1) Nastavni predmeti se dijele na opće, stručne i zajedničke.
- (2) Nastavni predmeti za pojedine studijske programe se mogu nastavnim planom definirati kao obavezni i izborni.
- (3) Univerzitet može utvrditi da neki od stručnih predmeta budu zajednički predmeti, ukoliko se njima daje zajednička stručna osnova studentima koji studiraju komplementarna naučna odnosno umjetnička područja.

Član 11.

- (1) Nastava se izvodi u svim raspoloživim i za to predviđenim prostorima Univerziteta.
- (2) Dio nastave može se izvoditi i u odgovarajućim naučnoistraživačkim organizacijama, laboratorijima i poslovnim subjektima, javnim ustanovama svih nivoa obrazovanja, institucijama vlasti, vladinim organima i institucijama, pravosudnim institucijama/ustanovama, nevladinim organizacijama, medijskim subjektima te u drugim institucijama, ako za to postoje odgovarajući uslovi, a po odobrenju Vijeća fakulteta.
- (3) Praktični rad i stručna praksa mogu se organizovati i izvoditi kao sastavni dio redovne nastave ili kao zasebne nastavne aktivnosti.

Član 12.

- (1) Na Univerzitetu se organizuje zajednička nastava za određene predmete na više studijskih programa, kod kojih su nastavni programi isti ili su njihovi sadržaji u značajnoj mjeri usaglašeni i s istim fondom sati (preko 80%), u skladu s važećim kriterijima i standardima za visoko obrazovanje.
- (2) Univerzitet će nastavu iz prethodnog stava organizovati u koordinaciji sa prodekanima za nastavu fakulteta i prorektorom za naučno-nastavna pitanja Univerziteta, te u skladu sa standardima i normativima za oblast visokog obrazovanja utvrđenim pozitivnim pravnim propisima.

Član 13.

- (1) Nastavnik i saradnik dužni su kontinuirano u toku nastave, izrade samostalnih zadataka i pripreme za provjeru znanja pružati pomoć studentima putem redovnih, a po potrebi i na zahtjev studenata i dodatnih konsultacija.
- (2) Termini za konsultacije usklađuju se s terminima predviđenim za održavanje nastave za pojedine predmete, tako da su prilagođeni obavezama nastavnog osoblja, kao i potrebama studenata, a objavljuju se na oglasnoj ploči odnosno web-stranici fakulteta.
- (3) Konsultacije mogu biti organizirane u vidu kabinetskih ili konsultacija u učionici, korištenjem e-maila i drugih vidova elektronskih komunikacija, uz obavezu da se najmanje 5 (pet) sati sedmično planira za kabinetske konsultacije.
- (4) Promjena rasporeda sati i plana rada u toku nastave, po pravilu, nije dopuštena, ali se izuzetno može dopustiti uz odobrenje prodekana za nastavu.
- (5) U slučaju nužne promjene rasporeda sati i plana rada predmetni nastavnik je obavezan najkasnije 24 sata prije promjene na javan i transparentan način o tome obavijestiti studente.

- (6) U skladu sa obavezama utvrđenim nastavnim planom i programom, predmetni nastavnik je isključivo odgovoran za izvođenje svih oblika nastave- predavanja, vježbi, seminara, praktičnog rada, kao i za praćenje aktivnosti studenata i provjeru njihovog znanja.

Ovjera semestra

Član 14.

- (1) Svaki semestar se ovjerava nakon završetka nastave izvođene u tom semestru i obavezna je za sve studente, bez obzira na status.
- (2) Redovni student može izvršiti ovjeru semestra ukoliko je dobio potpise od predmetnih nastavnika, a potpis predmetnog nastavnika se dobija na osnovu redovnog prisustva na nastavi tokom jednog semestra.
- (3) Evidenciju o prisustvu studenata na nastavi vodi predmetni nastavnik.
- (4) Student koji ne ovjeri semestar gubi status studenta.
- (5) Prilikom ovjere semestra utvrđuje se koliko je student postigao ECTS studijskih bodova.

III POSTUPAK ISPITIVANJA I OCJENJIVANJA

Član 15.

- (1) Plan rada za nastavni predmet obavezno uključuje opis provjere znanja koja se realizira tokom semestra, kao i termine za provjeru znanja.
- (2) Rad studenata prati se i ocjenjuje kontinuirano u toku jednog semestra odnosno studijske godine.
- (3) Ocjenjivanje se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja tokom semestra i na završnom ispitu na kojem se utvrđuje konačna ocjena koja se upisuje u prijavu, indeks i jedinstveni univerzitetski studentski informacijski sistem (UnSIS).
- (4) Provjera znanja studenata u toku trajanja semestra vrši se testiranjem, kolokviranjem, zadaćama i drugim oblicima provjere znanja, a mogu se realizirati u pismenoj, usmenoj ili praktičnoj formi.
- (5) Sve provjere znanja tokom semestra čine predispitne obaveze, a uspješnost studenata u realizaciji obaveza izražava se u bodovima.
- (6) Sistem bodovanja mora biti jasno naznačen u planu rada nastavnog predmeta za dati semestar.
- (7) O izvršavanju predispitnih obaveza predmetni nastavnik, odnosno saradnik, vodi evidenciju.

Struktura bodova

Član 16.

- (1) Na osnovu bodova predispitnih obaveza i bodova završnog ispita, student za određeni predmet može ostvariti najviše 100 bodova.

- (2) U strukturi ukupnog broja bodova koja mora biti opisana u planu rada za dati predmet, najmanje 50% bodova predmetni nastavnik mora predvidjeti za predispitne obaveze (aktivnosti i provjere znanja u toku semestra).
- (3) U strukturi ukupnog broja bodova, završni ispit se može vrednovati sa najviše 50% bodova.

Završni ispit

Član 17.

- (1) Po završetku nastave i nakon ovjere semestra u 16. (šesnaestoj) sedmici u semestru organizira se završni ispit, na kojem se utvrđuje konačna ocjena.
- (2) Student u jednom danu može polagati završni ispit iz najviše jednog predmeta.
- (3) Ispiti i svi oblici provjere znanja su transparentni.
- (4) Predmetni nastavnik ne može vršiti provjeru znanja na završnom ispitu u prisustvu samo jednog studenta.
- (5) Ispit se može polagati usmeno, pismeno i praktično.
- (6) Pismeni ispitni radovi studenata čuvaju se do kraja akademske godine.
- (7) Ispiti se održavaju, u pravilu, na fakultetima, u prostorijama navedenim u rasporedu za polaganje ispita.
- (8) Kada je studijskim programom predviđeno praktično polaganje ispita, ispit se može polagati i u drugim institucijama u kojima se obavlja dio nastave ili praktična nastava.
- (9) Osim u slučaju iz prethodnog stava, ispit se može polagati u drugim prostorijama van fakulteta, po odluci Vijeća fakulteta i pod nadzorom nastavnog osoblja fakulteta.
- (10) Studenti studija učenjem na daljinu (distance learning) dužni su prisustvovati provjerama znanja u prostorijama fakulteta ili prostorijama van fakulteta pod nadzorom nastavnog osoblja, u terminima utvrđenim od strane fakulteta.
- (11) Za pravilno održavanje ispita isključivo je odgovoran predmetni nastavnik.

Član 18.

- (1) Konačan uspjeh studenta nakon svih predviđenih oblika provjere znanja vrednuje se i ocjenjuje sistemom uporedivim sa ECTS sistemom, kako slijedi:

Ocjena	Opisno	Slovno	Bodovi
5 (pet)	"ne zadovoljava"	"F"	ispod 55 ostvarenih bodova
6 (šest)	"dovoljan"	"E"	od 55 do 64 ostvarena boda
7 (sedam)	"dobar"	"D"	od 65 do 74 ostvarena boda
8 (osam)	"vrlodobar"	"C"	od 75 do 84 ostvarena boda
9 (devet)	"izvanredan"	"B"	od 85 do 94 ostvarena boda
10 (deset)	"odličan"	"A"	od 95 do 100 ostvarenih bodova

- (2) Ocjena u smislu prethodnog stava formira se na osnovu ukupnog broja bodova za predmet.

Član 19.

- (1) Nastavnik je dužan javno objaviti rezultate pismenog ispita u roku od pet radnih dana od dana održavanja ispita, osim u posebno opravdanim slučajevima, a uz obavezno oglašavanje termina u kojem student može izvršiti uvid u svoj rad. Javno objavljivanje rezultata uključuje i web stanicu fakulteta i u okviru sistema za podršku DL-u.
- (2) Pri objavi rezultata ne navodi se ime i prezime studenta već broj indexa studenta, broj bodova i ocjenu.

Član 20.

Članu akademskog osoblja je zabranjeno od studenta zahtijevati kupovinu literature, kao i posjedovanje takvog udžbenika odnosno priručnika u postupku provjere znanja.

Popravni i dodatni popravni ispit

Član 21.

- (1) Student koji ne pristupi završnom ispitu iz nekog predmeta ili ne ostvari ukupan broj bodova dovoljan za prolaznu ocjenu za neki predmet, može pristupiti popravnom ispitu iz datog predmeta, u roku koji ne može biti kraći od 2 (dvije) sedmice, računajući od dana polaganja završnog ispita u semestru.
- (2) Za slučajeve iz prethodnog stava, organizira se i dodatni popravni ispitni termin, u drugoj polovini mjeseca septembra za predmete zimskog i ljetnog semestra tekuće akademske godine.
- (3) Između održavanja završnog i popravnog ispita, odnosno dodatnog popravnog ispita, akademsko osoblje će konsultacijama, a po potrebi i dopunskom nastavom, pomoći studentima da se pripreme za popravni, odnosno dodatni popravni ispit.
- (4) Popravni i dodatni popravni ispit izvode se na isti način, te nose isti broj bodova u ukupnoj strukturi bodovanja kao i završni ispit za dati predmet.

Član 22.

- (1) Polaganjem ispita student stječe određeni broj ECTS bodova, u skladu sa studijskim programom.
- (2) Student koji ne položi ispit iz obaveznog nastavnog predmeta do početka naredne akademske godine može ponovo prisustvovati realizaciji nastave iz datog predmeta.
- (3) Student koji ne položi izborni predmet, može ponovo izabrati isti ili birati drugi izborni predmet koji nosi potreban broj ECTS bodova.
- (4) Studijskim programom se može usloviti opredjeljenje studenata za određeni predmet prethodno položenim ispitima iz jednog ili više predmeta utvrđenih studijskim programom.
- (5) Studenti mogu polagati ispite iz tekuće studijske godine iako nisu položili prenesene predmete iz prethodne godine studija, osim u slučaju preduslovnih predmeta.

Prigovori studenta

Član 23.

- (1) Student koji je na ispitu ostvario negativnu ocjenu i koji smatra da je na ispitu ili pri ocjenjivanju bilo nepravilnosti, podnosi pisani obrazloženi prigovor na rezultate ispita dekanu, u roku od 24 sata od saopštenja, odnosno objavljivanja rezultata ispita.

- (2) Dekan imenuje komisiju koju čine predmetni nastavnik i dva nastavnika iz iste ili srodne oblasti. Predmetni nastavnik ne može biti predsjednik komisije.
- (3) Komisija odlučuje o osnovanosti prigovora i donosi konačnu odluku o ocjeni na ispitu u roku od 48 sati od podnošenja prigovora.
- (4) Student ne ponavlja pismeni ispit pred komisijom, već ona ponovo ocjenjuje pismeni ispit i sve radove koje je student radio u toku nastave i vježbi. Ako to smatra potrebnim, komisija može organizovati ponovni ispit u roku iz prethodnog stava.
- (5) Ukoliko student ne pristupi ponovnom ispitu u vrijeme koje odredi komisija, smatra se da je odustao od prigovora.
- (6) Komisija donosi odluku većinom glasova. Ukoliko student položi pred komisijom, ocjenu u indeks i prijavu upisuje komisija.

Član 24.

- (1) Student koji želi veću ocjenu od pozitivne ocjene postignute na ispitu, ne prigovarajući da je bilo nepravilnosti na ispitu ili pri ocjenjivanju, ima pravo od predmetnog nastavnika u roku od 24 sata od saopćenja, odnosno objavljivanja ocjene, zatražiti ponovno polaganje ispita u terminima predviđenim rasporedom ispita.
- (2) Predmetni nastavnik u slučaju iz prethodnog stava na ispitnoj prijavi upisuje zabilješku "student odbio ocjenu".
- (3) Ocjena ostvarena na ispitu iz stava 1. ovog člana ne smatra se konačnom, već se smatra da je student iskoristio pravo još jednog pokušaja polaganja ispita.
- (4) Prilikom ponovnog polaganja ispita student može dobiti ocjenu manju od prethodno dobijene ocjene, kao i negativnu ocjenu.
- (5) Student ima pravo na istom predmetu jedanput poništiti ocjenu.

Član 25.

- (1) Za studente s posebnim potrebama koji nisu u mogućnosti ispit polagati na način utvrđen studijskim programom ili im prostorija za polaganje ispita nije dostupna, fakultet će obezbijediti drugi način polaganja prilagođen njihovoj potrebi.
- (2) Student iz stava 1. ovog člana obavezan je najkasnije tri dana prije polaganja ispita podnijeti zahtjev dekanu fakulteta za polaganje ispita na način prilagođen njegovoj potrebi.

Pravo na upis u narednu godinu studija

Član 26.

- (1) Student se može upisati u narednu godinu studija ukoliko je u prethodnoj godini studija ostvario najmanje 48 ECTS bodova.
- (2) Student u sljedeću godinu može prenijeti maksimalno 12 ECTS bodova iz prethodne godine studija.

Obnova godine

Član 27.

- (1) Student koji ne ispuni uslov iz člana 26. stava (1) obnavlja istu godinu studija.
- (2) Redovni student može najviše jednom obnoviti istu godinu studija u tom statusu.

- (3) Student koji obnavlja godinu dužan je platiti odgovarajuću naknadu čiju visinu utvrđuje Upravni odbor Univerziteta, na prijedlog Senata.
- (4) Ukoliko izgubi status redovnog studenta isti može ponovo steći prilikom upisa u višu godinu studija.

Član 28.

- (1) Student koji obnavlja upis u istu godinu studija, a ostvario je najmanje 30 ECTS kredita iz predmeta s te godine studija u prethodnoj akademskoj godini, ima pravo da, pored predmeta koje nije položio u prethodnoj akademskoj godini prisustvuje nastavi i polaže ispite iz predmeta naredne studijske godine s tim da ukupno opterećenje po semestru ne prelazi 30 ECTS kredita (kolizioni predmeti).
- (2) Student koji žele ostvariti pravo iz stava (1) ovog člana obavezan je, na početku akademske godine, prijaviti kolizione predmete, na posebnom obrascu, u studentskoj službi fakulteta.
- (3) Kolizioni predmeti se prijavljuju u oktobru i za zimski i za ljetni semestar.
- (4) Kolizioni predmeti ne mogu biti predmeti koji imaju preduslovni predmet.
- (5) Prodekan za nastavu ili šef odsjeka (po ovlaštenju dekana) odobrava, a studentska služba upisuje odobrene kolizione predmete u indeks.
- (6) Nije dozvoljeno naknadno mijenjanje kolizionih predmeta, niti polaganje više od prijavljenih i odobrenih kolizionih predmeta.
- (7) Rezultati ispita kolizionih predmeta se upisuju u indeks i prijavu odmah nakon polaganja ispita.
- (8) Ako student sve ispite iz završne godine studija položi u koliziji neće moći pristupiti izradi i odbrani završnog rada niti upisati sljedeći ciklus studija prije sljedeće akademske godine.
- (9) Studenti plaćaju naknadu za svaki odobreni kolizioni predmet u visini koju odredi Upravni odbor, na prijedlog Senata.

Preduslovni predmeti

Član 29.

- (1) Studijskim programom mogu se utvrditi preduslovni nastavni predmeti koje student mora položiti kako bi mogao pristupiti polaganju drugih predmeta utvrđenih studijskim programom.
- (2) Preduslovni predmeti su oni predmeti koje student mora položiti prije upisa u narednu studijsku godinu.

Apsolventi i imatrikulanti

Član 30.

- (1) Status apsolventa ima student završne godine studija koji je ovjerio posljednji semestar, te taj status zadržava do 31. 03. naredne godine.
- (2) Student-apsolvent ima pravo polagati preostale završne ispite u svakom kalendarskom mjesecu do isteka roka iz prethodnog stava.
- (3) Ukoliko student ne završi studij u roku utvrđenom u stavu (1) ovog člana preostale obaveze izvršava kao student imatrikulant.

- (4) Imatrikulacija podrazumjeva vođenje studenta u evidenciji, bez obaveze obnavljanja završne godine studija.
- (5) Student - imatrikulant ima pravo polagati preostale završne ispite u redovnim ispitnim rokovima.
- (6) Status studenta imatrikulanta može trajati najduže do isteka akademske godine u kojoj ga sustiže generacija studenata upisana po izmjenjenom nastavnom planu i programu.
- (7) Student koji ne završi studij do roka utvrđenog u prethodnom stavu ovog člana, obnavlja upis završne godine studija, u statusu redovnog samofinansirajućeg studenta, vanrednog studenta ili studenta koji studira učenjem na daljinu, uz obavezu polaganja utvrđene razlike ispita iz nastavnog plana i programa u primjeni.

IV ZAVRŠNI RAD

Član 31.

- (1) Student, koji je izvršio sve obaveze utvrđene nastavnim planom i programom, Statutom Univerziteta i drugim općim aktima, nakon ovjerenog posljednjeg semestra studija i ostvarenih potrebnih ECTS bodova za predmete brani završni rad, ako je on obavezan u skladu sa studijskim programom.
- (2) Završni rad je u pisanoj formi obrađen problem iz oblasti studijskog programa.
- (3) Završni rad nosi određen broj ECTS bodova koji je naznačen studijskim programom, a koji se ostvaruju sa pozitivnom/prolaznom ocjenom dobijenom za završni rad.
- (4) Temu završnog rada student može birati nakon ovjere zimskog semestra završne godine studija i položenih svih ispita iz prethodnih godina studija.
- (5) Teme završnih radova usvaja Naučno-nastavno vijeće fakulteta na prijedlog predmetnih nastavnika. Izuzetno, studentu se može odobriti tema završnog rada koju samostalno predloži, uz prethodnu konsultaciju sa nastavnikom kod kojeg želi uraditi završni rad. U tom slučaju, nastavnik je obavezan predložiti Naučno-nastavnom vijeću fakulteta izmjenu/dopunu spiska predloženih tema iz predmeta na koji se tema odnosi.

Član 32.

- (1) Završni rad se prijavljuje studentskoj službi fakulteta.
- (2) Zahtjev za prijavu završnog rada podnosi se na propisanom obrascu koji sadrži sljedeće podatke: ime i prezime studenta, naziv fakulteta, studijski program, naziv radne teme, predmet, datum prijave i potpis mentora.
- (3) Ispunjena i potpisana prijava ovjerava se i odlaže u dosije studenta.

Član 33.

- (1) Završni rad student izrađuje samostalno ili/i kao praktični rad u okviru grupnog/kolektivnog projekta.
- (2) Nastavnik-mentor je obavezan pratiti rad studenta, davati mu upute prilikom izrade završnog rada.

Član 34.

- (1) Student sačinjava radnu verziju završnog rada sa svim pripadajućim dijelovima. Radna verzija završnog rada se predaje mentoru na uvid i pregled..
- (2) Mentor je dužan pregledati rad i vratiti ga s komentarom najkasnije za 30 (trideset) dana od dana prijema rada na ocjenu. Ako je potrebno ispraviti i doraditi rad, student je to dužan učiniti prema uputama mentora u roku od 15 (petnaest) radnih dana.

Član 35.

- (1) Student predaje 3 (tri) primjerka završnog rada studentskoj službi fakulteta.
- (2) Nakon predaje rada u potrebnom broju primjeraka, na prijedlog mentora, dekan/prodekan za nastavu fakulteta zakazuje odbranu završnog rada pred mentorom i još jednim nastavnikom/saradnikom.
- (3) Podaci o odbrani se objavljuju na oglasnoj ploči fakulteta. Od predaje rada do njegove odbrane mora proći najmanje 5 (pet) dana.

Član 36.

- (1) Odbrana završnog rada sastoji se od usmenog izlaganja rezultata rada i obrazloženja izdvojenih zaključaka, kao i odgovora na pitanja mentora u vezi sa rezultatima i zaključcima rada.
- (2) Odbrana završnog rada na stručnomjetničkim predmetima obavlja se prema stavu (1) ovog člana, tek nakon pozitivno ocjenjenog praktičnog rada.
- (3) Završni rad i odbrana ocjenjuju se jedinstvenom ocjenom od 5 (F) do 10 (A).

Član 37.

- (1) Ako student ne zadovolji na odbrani završnog rada ima još jednom pravo na odbranu istog završnog rada ili da zatraži da mu se odobri izbor nove teme u okviru istog ili drugog predmeta.
- (2) Student može jedanput promijeniti temu završnog rada i to najkasnije u roku od 30 dana od dana odobravanja prve teme.
- (3) Odluku o zahtjevu kandidata za promjenu mentora odnosno teme završnog rada donosi Vijeće fakulteta.

V ISPRAVE O STUDIJIMA**Član 38.**

- (1) Studentu koji je položio sve ispite predviđene studijskim programom i ispunio sve ostale obaveze propisane Statutom Univerziteta i ovim Pravilima izdaje se diploma dodiplomskog studija odgovarajućeg studijskog programa i odgovarajuće stručno zvanje bachelor.
- (2) Uz diplomu dodiplomskog studija izdaje se i dodatak diplomi (diploma supplement) radi detaljnijeg uvida u nivo, prirodu, sadržaj, sistem i pravila studiranja i postignute rezultate tokom studija.
- (3) Diploma i dodatak diplomi izdaju se na jednom od službenih jezika i pisama koji se koriste u BiH.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 39.

Ova Pravila stupaju na snagu danom donošenja, a primjenjivat će se počev od akademske 2015/16. godine.

Član 40.

Danom početka primjene ovih Pravila prestaju da važe odredbe Pravila studiranja na I ciklusu studija na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru, broj:100-1-790/11 od 16.06.2011. godine.

**Predsjedavajući Senata
Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru**

Broj: 101-1278/15

prof. dr. Sead Pašić, rektor

Broj: 101- 809 /16

Mostar, 28. 4. 2016. godine

Na osnovu člana 72. stava (1) tačke p) a u vezi sa članom 258. stav (1) Statuta Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru, po zahtjevu studenata Fakulteta informacijskih tehnologija od 6. 4 .2016. godine, Senat Univerziteta na 48. sjednici održanoj 28. 4. 2016. godine, donio je

ODLUKU

o izmjeni i dopuni člana 26. stav (2) Pravila studiranja na I ciklusu

I

Član 26. stav (2) Pravila studiranja na I ciklusu mijenja se i glasi:

„Student u sljedeću godinu može prenijeti maksimalno 12 ECTS bodova iz prethodne godine studija ili 2 (dva) predmeta.“

II

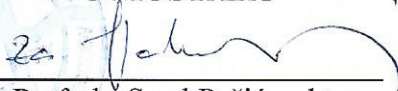
Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Dostaviti:

- Fakultetima 8x
- Služba za pravne, kadrovske i opće poslove
- ☉ a/a

**PREDSJEDAVAJUĆI SENATA
UNIVERZITETA „DŽEMAL BIJEDIĆ“
U MOSTARU**

Prof. dr. Sead Pašić, rektor

Broj: 101-1432/18

Mostar, 31. 5. 2018. godine

Na osnovu člana 72. Statuta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, na osnovu prijedloga Fakulteta informacijskih tehnologija, Senat Univerziteta, na 77. sjednici održanoj 31. 5. 2018. godine d o n i o j e:

ODLUKU

o dopuni člana 9. Pravila studiranja na prvom ciklusu studija/dodiplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru i izmjeni i dopuni člana 12 Pravila studiranja na drugom ciklusu studija/diplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru

I

A) U **članu 9.** Pravila studiranja na prvom ciklusu studija/dodiplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru dodaje se stav (6) koji glasi:

(6) Za studente koji studiraju učenjem na daljinu nastava se izvodi u virtualnoj učinoci u obimu od minimalno 30% od ukupnog broja nastavnih sati predviđenih za redovne studente, a preostali dio nastave se isporučuje u digitalnom obliku.

B) U **članu 12.** Pravila studiranja na drugom ciklusu studija/diplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru nakon stava (6) **dodaje se novi stav (7) koji glasi:**

(7) Za studente koji studiraju učenjem na daljinu nastava se izvodi u virtualnoj učinoci u obimu od minimalno 30% od ukupnog broja nastavnih sati predviđenih za redovne studente, a preostali dio nastave se isporučuje u digitalnom obliku.

Raniji stav (7) postaje stav (8), a raniji stav (8) postaje stav (9).

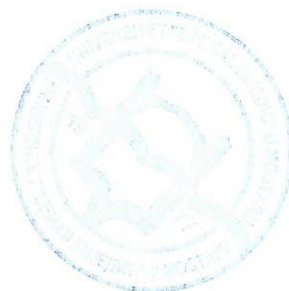
II

Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se na web stranici i oglasnoj ploči Univerziteta.

Dostaviti :

1. Organizacionim jedinicama 8x
2. Oglasna ploča /Web
3. a/a

**PREDSJEDAVAJUĆI SENATA
UNIVERZITETA „DŽEMAL BIJEDIĆ“
U MOSTARU**

Prof. dr. Elvir Zlomušica, rektor

Broj: 101- 1746/18

Mostar, 2.7.2018. godine

Na osnovu člana 72. Statuta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Senat Univerziteta, na 78. sjednici održanoj 28.6.2018. godine donio je:

ODLUKU

o dopuni člana 11. Pravila studiranja na prvom ciklusu studija/dodiplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru i člana 13. Pravila studiranja na drugom ciklusu studija/diplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru

I

U članu 11. Pravila studiranja na prvom ciklusu studija/dodiplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru i članu 13. Pravila studiranja na drugom ciklusu studija/diplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru, dodaje se novi stav, stav (4), koji glasi:

(4) Pokrivenost nastave i opterećenje nastavnika/saradnika predlaže Nastavno-naučno vijeće organizacione jedinice/Vijeće univerzitetskog studijskog programa, za sve studijske programe, a istu usvaja Senat Univerziteta.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

PREDSJEDAVALJUĆI SENATA
UNIVERZITETA „DŽEMAL BIJEDIĆ“ U MOSTARU

prof. dr. Elvir Zlomušica, rektor

Dostaviti :

- Senatu
- organizacionim jedinicama
- voditeljima studijskih programa
- Pravnoj službi
- web
- a/a

Mmedic Oids

SADRŽAJ

I OPĆE ODREDBE	2
II ORGANIZACIJA STUDIJA.....	2
Trajanje studija	3
Upis na dodiplomski studij.....	3
Struktura studijskog programa	3
Organizacija nastave	4
Ovjera semestra	6
III POSTUPAK ISPITIVANJA I OCJENJIVANJA	6
Struktura bodova	6
Završni ispit.....	7
Popravni i dodatni popravni ispit	8
Prigovori studenta	8
Pravo na upis u narednu godinu studija	9
Obnova godine	9
Preduslovni predmeti.....	10
Apsolventi i imatrikulanti.....	10
IV ZAVRŠNI RAD.....	11
V ISPRAVE O STUDIJIMA	12
VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.....	13

Broj: 101- 1236/19

Mostar, 26. 4. 2019. godine

Na osnovu člana 72. Statuta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, na osnovu prijedloga rektora broj: 101-1-1151/19 od 18.4.2019. godine, Senat Univerziteta, na 88. sjednici održanoj 25. 4. 2019. godine d o n i o j e

ODLUKU

o izmjenama i dopunama Pravila studiranja na prvom ciklusu studija/dodiplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru

I

A) U pravilima studiranja na prvom ciklusu studija/dodiplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru dodaje se u svim članovima iza riječi dekana i prodekana za nastavu fakulteta, voditelji univerzitetskih studijskih programa.

B) U pravilima studiranja na prvom ciklusu studija/dodiplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru dodaje se novi član 15 koji glasi:

Ispiti se polažu u ispitnim rokovima. Ispitni rokovi su redovni i vanredni.

Student je dužan popuniti prijavu za ispit i predati je u studentsku službu ili elektronski se prijaviti na informatički sistem najmanje tri dana prije termina ispitnog roka.

(1) Redovni ispitni rokovi su:

a) januarsko-februarski ispitni rok za predmete iz zimskog semestra,

b) junsko-julski ispitni rok za predmete iz ljetnog semestra.

Redovni ispitni rok ima dva termina, između kojih mora postojati vremenski razmak od minimalno 14 dana. U prvom terminu se polaže završni ispit, a u drugom popravni ispit.

(2) Popravni ispitni rok je septembarski ispitni rok za sve predmete.

(3) Senat Univerziteta može odobriti dodatni popravni ispitni rok u drugoj polovini septembra.

(4) Kalendar ispitnih rokova utvrđuje se svake akademske godine na sjednici Senata Univerziteta.

Naredni članovi mijenjaju svoj redoslijed za jedan broj.

C) Član 36. stav (1) Pravila studiranja na prvom ciklusu studija/dodiplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru mijenja se i glasi:

Student predaje 4 (četiri) primjerka završnog rada studentskoj službi fakulteta.

Član 36. stav (3) Pravila studiranja na prvom ciklusu studija/dodiplomskom studiju na Univerzitetu "Džemal Bijedić" u Mostaru mijenja se i glasi:

Komisiju čine mentor i dva člana od kojih jedan mora biti u nastavnom zvanju, a drugi član može biti u nastavnom ili saradničkom zvanju.

II

Odluka će se objaviti na web stranici i oglasnoj ploči Univerziteta, a primjenjivat će se od akademske 2019/2020. godine.

Dostaviti :

1. Organizacionim jedinicama 8x
2. Oglasna ploča /Web
3. a/a

**PREDSJEDAVAJUĆI SENATA
UNIVERZITETA „DŽEMAL BIJEDIĆ“
U MOSTARU**

Prof. dr. Elvir Zlomušica, rektor

Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru

Senat

"Džemal Bijedić" University of Mostar

Academic Senate

Broj: 101-2611/17

Mostar, 30.11.2017. godine

Na osnovu člana 72. Statuta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Senat Univerziteta, na 69. sjednici održanoj 30. 11. 2017. godine donio je:

ODLUKU

o izmjeni i dopuni člana 30. stav (5) Pravila studiranja na I ciklusu studija na Univezitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru

I

Član 30. stav (5) Pravila studiranja na I ciklusu studija, mijenja se i glasi:

Student – imatrikulant ima pravo polagati preostale završne ispite iz ljetnog i iz zimskog semestra u januarsko-febraurskim, junsko-julskim i septembarskim ispitnim rokovima.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Dostaviti :

- 1. Organizacionim jedinicama 8x
- 2. Oglasna ploča
- 3. a/a

**PREDSJEDAVAJUĆI SENATA
UNIVERZITETA „DŽEMAL BIJEDIĆ“
U MOSTARU**

Prof. dr. Sead Pašić

